

Scenariusze zajęć w ramach projektu „Opowiemy Wam o Ulmach”

Marta Ulma-Baran

Wartość bycia razem – poznajemy rodzinę Ulmów z Markowej. Scenariusz zajęć dla dzieci w wieku przedszkolnym

Czas trwania: część I – ok. 30 min, część II – ok. 30 min.

Adresaci: dzieci w wieku przedszkolnym (3–6 lat)

Wstęp do scenariusza – wprowadzenie merytoryczne

Najważniejsza rzecz w życiu to rodzina.
Najpierw ta, w której się urodziłeś,
później ta, którą sam stworzyłeś
(Peter Sellers)

Scenariusz zajęć poświęconych jest refleksji nad wartością rodziny i jej rolą w codziennym życiu każdego człowieka. Dostosowany do dzieci w wieku przedszkolnym. Zadania ujęte w scenariuszu ukazują dzieciom wartość rodziny – jej roli w życiu dziecka, istotnego czynnika w jego rozwoju społecznym, emocjonalnym i poznawczym. Proponowane zabawy budują przyjazną, akceptującą atmosferę, integrują grupę, umożliwiają głębsze wzajemne poznanie się dzieci, zaspokajają – szczególnie ważną dla najmłodszych – potrzebę ruchu, aktywności. Dodatkowym celem jest przeżycie radości płynącej ze wspólnej zabawy plastycznej.

Odwołanie się do osobistych doświadczeń i skojarzeń przedszkolaków na temat rodziny oraz rodziny Wiktorii i Józefa Ulmów pokazuje dzieciom jej wartość. Ulmowie w swojej codzienności jawią się jako rodzina, w której ważne miejsce zajmują: wiedza, praca, intelekt, relacje i wychowanie w duchu wartości chrześcijańskich. Pasja życia Józefa udzielała się jego rodzinie. Był bardzo uczynny i pomocny ludziom. Miał wiele talentów i umiejętności.

To wzór rodziny pełnej miłości, cierpliwości, wzajemnej troski o siebie, rodziny otwartej na dar życia, przyjmowany z radością, miłością i odpowiedzialnością. Świadkowie zapewniają, że dom Ulmów był otwarty dla każdego, panowała w nim ciepła atmosfera. O samych małżonkach mówiono „nigdy nie narzekali”.

Troska o właściwe wychowanie dzieci i przekazywanie im wartości powinna być najważniejszym zadaniem rodziców. Józef i Wiktoria mogli tłumaczyć się trudnościami materialnymi, potem tragedią okupacji. A jednak założyli rodzinę, dali życie siedmiorgu dzieciom, służyli małej ojczyźnie, wreszcie otworzyli dom dla uciekinierów. Przykład Rodziny Ulmów stawia współczesnemu człowiekowi pytanie o to, jakimi wartościami kierujemy się dzisiaj, a także – co jest naszym punktem odniesienia w trosce o młode pokolenie.

Cel metodyczny:

Kształtowanie u dzieci postaw ukierunkowanych na prawdę, dobro, piękno. Ukazanie wychowania w rodzinie jako wspierającego uczucia wyższe, zachowania społeczne, tolerancję oraz budowanie relacji.

Cele główne:

- refleksja nad wartościami – promowanie wartości rodziny,
- kształtowanie postawy szacunku do drugiego człowieka,
- upowszechnianie wiedzy o Rodzinie Ulmów,
- umiejętności uważnego słuchania i budowania wypowiedzi,
- rozwijanie umiejętności komunikowania się i współdziałania,
- kształtowanie wrażliwości artystycznej.

Cele szczegółowe: Dziecko:

- potrafi wypowiedzieć się na temat rodziny,
- chętnie uczestniczy w zabawie muzycznej, ilustrując ją ruchem,
- czyta proste wyrazy, dokonuje analizy i syntezy (dzieci starsze),
- przelicza i wykonuje działania matematyczne w zakresie (dzieci starsze),
- współpracuje w grupie z innymi dziećmi,
- czerpie radość ze wspólnej zabawy (muzycznej, plastycznej).

Rozwijane kompetencje kluczowe: porozumiewanie się w języku ojczystym, kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, umiejętność uczenia się, kompetencje społeczne i obywatelskie, w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, osobiste, społeczne w zakresie umiejętności uczenia się, w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Metody oparte na działaniu: metoda samodzielnych doświadczeń i przeżyć dziecka, metoda zadań stawianych dziecku – mapa skojarzeń, metoda ćwiczeń utrwalających: G. Doman – czytanie globalne, J. Cieszyńska – czytanie sylabowe, elementy metody z zakresu edukacji matematycznej E. Gruszczyk-Kolczyńskiej, interpretacja utworów muzycznych – elementy metody ruchowej ekspresji twórczej R. Labana; **oparte na słowie:** metody żywego słowa: interpretacja tekstu, objaśnienia, instrukcja, pokaz, rozmowa, opowiadanie; **oparte na obserwacji:** metoda przekazu i obserwacji, metoda oddziaływania pozytywnym wzorem.

Formy: indywidualna, zbiorowa, zespołowa.

Środki dydaktyczne: zdjęcia, *Niezwykła rodzina Ulmów z Markowej* – historia rodziny, karty z imionami, cyferkami, kartki, flamastry, kredki, ołówki, koszyk, karty z obrazkami przedmiotów i czynności, nagranie muzyczne piosenki: *Moja wesoła rodzinka*.

Przebieg zajęć – proponowane działania:

Część I – od 15 do 30 minut (w zależności od wieku dzieci)

1. „Iskierka” (zabawa integrująca grupę). N: Iskierkę przyjaźni puszczam w krąg, niech powróci do mych rąk. D: przekazują iskierkę w kole poprzez uścisk dłoni.

2. „Rodzina – skojarzenia” (zabawa słowna z wykorzystaniem zdobytej wiedzy oraz odwołująca się do dziecięcych doświadczeń). N: zadaje pytania, np.: Z czym/z kim kojarzy Wam się rodzina? i zapisuje na kartce odpowiedzi dzieci, tworząc mapę skojarzeń.

3. „Niezwykła rodzina Ulmów z Markowej”. N: czyta historię rodziny Ulmów oraz pokazuje zdjęcia. Rozmowa na temat wysłuchanego tekstu. D: próbują odpowiedzi na pytania:

- Czy pamiętacie imiona rodziców?
- Jak nazywały się dzieci?
- Czego dowiedzieliście się o tej rodzinie?

4. „Kto pamięta” (ćwiczenie rozwijające umiejętność spostrzegania, czytania, logicznego myślenia, współdziałania i stosowania liczebników porządkowych). N: rozkłada na dywanie kartki z imionami dzieci Ulmów oraz cyframi od 1 do 6, proponuje przyporządkowanie do nich imion dzieci według kolejności urodzenia. D: kolejno odkrywają kartki, odczytują imiona oraz cyfry; ćwiczenie dla starszych dzieci.

5. „Moja wesoła rodzinka” – zabawa z improwizacją ruchową przy piosence.

6. „Zainteresowania i prace rodziców Józefa i Wiktorii” (ćwiczenie rozwijające umiejętność uważnego słuchania, kształtowania myślenia abstrakcyjnego i krytycznego oraz wypowiadania się na dany temat). N: odwołuje się do historii Rodziny Ulmów. D: losują z koszyka karty ukazujące czynności lub przedmioty związane z zainteresowaniami i pracami mamy Wiktorii i taty Józefa, przyporządkowują karty do ich zdjęć (zamiast kart mogą być przedmioty ukryte w koszyku).

7. Podziękowanie (ćwiczenie kształtujące umiejętności społeczne oraz wzmacniająca poczucie wartości, wspólnoty i pewność siebie w kontaktach z innymi). D: przedszkolaki, siedząc w kole, podają sobie rękę i mówią do dziecka siedzącego obok: „Warto być razem... (podają imię dziecka)”.

Część II – od 15 do 30 minut (w zależności od wieku dzieci)

1. „1, 2, 3 i do domu wchodzisz ty” (zabawa organizacyjno – porządkowa w kole rozwijająca umiejętność koncentracji i skupienia uwagi oraz czekania na swoją kolej). D: odliczają 1, 2, 3 i siadają w kole na dywanie.

2. „Dom Ulmów oczami przedszkolaków” (praca plastyczna, format A4, technika do wyboru – kredki, pastele, farby, mazaki). N: rozdaje kartki i prosi dzieci, by narysowały wymyślony dom z ogrodem dla Rodziny Ulmów.

3. „Nasza galeria domów” – omówienie i prezentacja wykonanych prac przez dzieci oraz zorganizowanie wystawki – ćwiczenie kształtujące odwagę i pewność siebie.

Bibliografia

Gubała T., *Wychowanie do wartości. Rozważania o wartościach w wychowaniu*, Warszawa 2021.

Gruszczyk-Kolczyńska E., *Dziecięca matematyka. Książka dla rodziców i nauczycieli*, Warszawa 1997.

Skura M., *Za progiem. Jak rozwija się dziecko i jaka jest rola nauczyciela w tym rozwoju*, Warszawa 2011.

Szpytma M., *Samarytanie z Markowej. Słudzy Boży Ulmowie – rodzina, która oddała swoje życie za pomoc Żydom*, A.D. 17 marca 2023.

Szulikowska M., *Markowskie bociany. Opowieść o bohaterkiej Rodzinie Wiktorii i Józefa Ulmów*, Przemyśl 2017.

Opracowanie: Marta Ulma-Baran – doradca metodyczny wychowania przedszkolnego w Podkarpackim Centrum Edukacji Nauczycieli, Oddział w Przemyślu, przy PZPW w Rzeszowie